

6 Het misverstand talent

In de Inleiding merkte ik op dat voor het maken van een goed boek geen speciaal schrijf- of verteltalent nodig is. Omdat ik vermoed dat veel mensen dat een vreemde opmerking vinden, wil ik het vraagstuk 'talent' hier nader onderzoeken en uitleggen wat ik met mijn opmerking bedoel. Lastig daarbij is dat 'talent' geen duidelijk afgebakend begrip is. Je kunt er heel verschillend over denken en dat doet iedereen dan ook. Net als van andere veelgebruikte psychologische begrippen als 'intelligentie' of 'karakter' bestaat van 'talent' geen eensluidende definitie. Ja, het woordenboek geeft als betekenis iets als: bijzondere gave of vermogen. Maar waarvoor die gave dan dient of wat er precies zo bijzonder aan is, staat er niet bij. Terwijl het dáár nu juist om gaat.

TALENT IS NIET ZO ZELDZAAM

Mijn punt is niet dat talent niet bestaat, of dat het geen rol speelt, maar dat het niet zo bijzonder en zeldzaam is als woordenboeken en de volksmond zeggen. De populaire opvatting van talent is dat er wonderbaarlijke mensen bestaan die iets heel goed kunnen en met dat unieke vermogen unieke kunstwerken maken. In die visie is talent dus per definitie zeldzaam. Dat lijkt ook logisch, want er zijn altijd maar een paar echte meesterwerken en de makers daarvan hebben 'dus' toptalent. Maar dat is eigenlijk een denkfout. Wanneer je een rangorde opstelt, houdt dat automatisch in dat je uitgaat van een top en dat de rest eronder zit. Maar wie zegt dat die rangorde de enig juiste is? Hij is altijd achteraf vastgesteld, op basis van bepaalde normen en voorkeuren waarvan je eerst nog maar moet zien of jij die zelf wel deelt. En ook al deel je ze, dan zul je toch

moeten toegeven dat er met andere normen en voorkeuren weer een andere rangorde ontstaat. Hier is dus sprake van willekeur en vaak ook van eenzijdigheid. Wat ik hiermee wil zeggen is dat er

'Talent' is geen garantie voor kwaliteit en wie meent dat talent vanzelf succes oplevert, komt van een koude kermis thuis.

geen enkele rangorde bestaat die objectief en onbetwistbaar is, waarin 'toptalent' vanzelfsprekend bovenaan staat. Zelfs over Mozart kun je twisten. Zelf luister ik bijvoorbeeld liever naar Haydn. Ook een

'canon' die juist is bedoeld om aan alle verwarring en smaakkwes-ties een einde te maken, is een uiting van de tijdgeest, van de waarden die op dat moment heersen. Er is geen objectieve maatstaf om te bepalen wat het beste verhaal is. Ook de 'toptalenten' hebben hun vak met vallen en opstaan geleerd en ook zij zijn niet altijd even goed bezig. 'Talent' is geen garantie voor kwaliteit en wie meent dat talent vanzelf succes oplevert, komt van een koude kermis thuis.

TALENT ONTWIKKELEN

Wat is talent dan wel? Waarom hebben we het er zo vaak over? Deels omdat we graag geloven in de mythe van het talentvolle individu. Voor mensen met weinig ambitie kan het troostrijk zijn om te kunnen zeggen 'ik heb nou eenmaal geen talent voor (vul maar in)'. Dan hoeft je ook niet te proberen om er iets van te maken. Dezelfde mythe kan ook werken als een belemmering. Je kunt in de verleiding komen om te denken dat je 'toch nooit in de buurt kunt komen van (vul maar in)'. En dat zou zonde zijn want daarmee onderschat je je eigen kracht. Ik geloof namelijk dat iedereen de potentie heeft om zelf allerlei talenten te ontwikkelen, te versterken, te leren gebruiken, of hoe je het maar wilt noemen.

Om een succesvol boek te maken heb je bepaalde vaardigheden nodig, moet je verschillende problemen oplossen, en kun je op allerlei manieren de mist in gaan. Ik zal niet beweren dat het makkelijk is en evenmin dat iedereen het zonder meer kan. Zoals ik in dit boek laat zien, komt er nogal wat bij kijken. Maar vaardigheden zijn aan te leren en problemen kunnen opgelost worden. Een spe-

ciaal talent is daarvoor niet nodig. Wie in de top 10 van de snelste marathonlopers terecht wil komen heeft aan wilskracht en doorzettingsvermogen niet genoeg. Dan moet je ook beschikken over een specifieke lichaamsbouw. Die valt niet aan te leren. Maar om in de top 10 van best verkochte boeken terecht te komen zijn eigenschappen nodig waar iedereen in potentie over beschikt: besluitvaardigheid, wilskracht, gezonde geldingsdrang, nieuwsgierigheid, concentratievermogen, om er een paar belangrijke te noemen. En dat zijn allemaal eigenschappen die je al hebt en, zo nodig, kunt trainen. Je moet ook de bereidheid hebben om te leren, de wil om onderscheidingsvermogen op te bouwen, de kracht om mislukkingen en negatieve kritiek te boven te komen. Niet makkelijk mischien, maar het is binnen het bereik van iedereen die de moeite wil nemen. Dat bedoel ik met mijn bewering dat je geen speciaal talent nodig hebt om een goed boek te maken. Je hoeft alleen maar de talenten die je al hebt te leren gebruiken.

Om in de top 10 van best verkochte boeken terecht te komen zijn eigenschappen nodig waar iedereen in potentie over beschikt.

In de creatieve industrie heeft het woord ‘talent’ trouwens een heel aparte betekenis die illustratief is voor wat ik hier heb uiteengezet. Met ‘het talent’ bedoelt een uitgever of een agent niet een bepaalde eigenschap, maar een bepaalde groep mensen, en wel iedereen die bij hen een contract getekend heeft of die daarvoor in aanmerking komt. ‘Talent’ is in de uitgeefwereld synoniem geworden voor iedereen die iets kan en wil maken. Daar hoor jij ook bij.